

TORONTÁL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . . 40.— K
Félévre . . . . . 20.— „
Negyedévre . . . . . 10.— „
Egy óra . . . . . 3-40 „
Egyes szám ára 12 fillér.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MAYER JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Zápolya-utca 1. sz. Telefonszám: 21.

MEGJELENIK MINDENNAP, VASÁR-
ÉS ÜNNEPNAPOK KIVÉTELVÉVEL.

Nagybecskerek, 1917.

XLVI. évfolyam, 245. szám.

Péntek, október 26.

A háboru hírei.

Olasz offenzívák diadalmasan halad előre.

Budapest, okt. 26. A sajtószállásról jelentik.

Az Isonzó felső folyásánál a szövetségesek eredményesen haladnak előre. A foglyok száma és zsákmány növekszik.

A tegnapi estét Wolff-jelentés.

Berlin, okt. 26. A Wolff-iroda jelentései csütörtök estéről:

Flandriában heves tüzérségi harc, különösen Iperntől keletre. Chevignon táján éjjel és Ailette vidékén reggel francia nyomásnak engedve előcsapatainkat az Oisne- és Aisne-csatorna mögé vontuk vissza.

Keleten semmi különös.

Olaszországban áttörésünk folyamán további sikereket értünk el Flitsch és Tolmein vidékén. A foglyok száma és a zsákmány mennyisége emelkedik.

Offenzívánk hatása Olaszországban.

Lugano, okt. 26. A római és milánói lapok nagy izgatottságot áruznak el Cadorna jelentései és különösen a bejelentett német, osztrák-magyar offenzíva miatt.

Az olasz vezérkar jelentése offenzívánk megindulásáról.

Budapest, okt. 26. A sajtószállásról közlik az olasz vezérkar alábbi jelentését:

A Rombonon az ellenség pusztító tüzelés után nagy gyalogsági tömeggel megtámadta állásainkat. Sikertelennek az Isonzó balpartján levő előretolt vonalainkat benyomni és hatalmukba keríteni a Santa Marco és a Lucia hídfőknél levő állásokat, mire a csata áttért a folyó jobbpartján levő lejtőre.

Cadorna is Tolmeinnél akart támadni.

Stockholm, okt. 26. Az Aftonbladet katonai kritikusa megállapítja, hogy Cadorna ugyanott, vagyis Tolmein és Flitsch között tervezte a tizenkettedik Isonzó-csatáját, ahol a központiak offenzívájukat megkezdték.

Budapesti tudósítónkat, mint rendszeresen délután 2 órakor hívtuk telefonon. Lapunk zártáig – d. u. 5 óra – nem kaptunk kapcsolást és így mai délutáni telefonhíreink elmaradtak. Kérjük olvasóink szives elnézését.

A szerkesztőség.

A képviselőházból

A tegnapi délutáni ülés.

Budapest, október 26. A képviselőház tegnap délutáni ülésén Landauer Béla beszéde után Apponyi kultuszminiszter kijelentette, hogy a román tanítóképzők ügyében nem kötött kompromisszumot. Tiszával polemizál, majd a szocializmusról beszél, amely a legműveltebb nemzeteknél áll a legerősebben. A javaslatot elfogadásra ajánlja.

Batthyány Tivadar gróf a népjóléti miniszterium fontosságáról szól.

Fényes László a tisztviselők nyomoráról beszél. Szóváteszi a határon uralkodó élelmiszercsempészetet. Galiciának összevásárolják az élelmiszerkészleteket. Eseteket ismer, hogy cseh katonák betörnek parasztasszonyok házaiba, amíg azok földjeiken dolgoznak és elviszik az élelmiszerkészleteket. Szemére veti a miniszterelnöknek, hogy a modern szocializmus iránt nincs érdeke.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszában kijelenti, hogy a tisztviselők segélyéről holnap tárgyalnak, lisztel és burgonyával fogják ellátni őket. A csempészetet megakadályozni nehéz, mert a szabadságra menő katonák tíz kilóig vihetnek magukkal élelmiszert és ezeket úgy látszik eladják. A galiciaiak ellen a belügyminiszter megtette

az intézkedéseket. Tiltakozik ellene, hogy a munkásokat nem méltatja eléggé. Szól nem gyermektanulmányokat végez-e téren. Elve a munka és tőke érdekeinek harmoniába hozása. A rotációs ujságpapírra nézve az osztrák kormány biztosította az állandó ellátást. A Vázsonyi ügyében felmerült hírlapi közlemények nagyrészt koholtak. Ha volt is valami differencia, az nem személyi, hanem elvi kérdés miatt volt. Nevetséges arról beszélni, hogy Vázsonyi miniszteri tárcára hajhászott. Kéri a javaslat elfogadását.

Ugron Gábor belügyminiszter kijelenti, hogy 25.000 galíciai menekült volt az országban és ezek november hó elsejétől fokozatosan visszatelepítenek. Az erdélyi károk megtérítése folyamatban van.

Mezőssy Béla földmivelésügyi miniszter nyíltan bevallja, hogy 30.000 marhát átengedtünk Ausztriának, szem előtt tartva azon érdekeket, hogy főleglünkkel támogassuk szövetségeseinket. Bejelenti, hogy legközelebbi rendelet jelenik meg a háborus gazdálkodással való spekuláció ellen.

Még Kovácsy Kálmán szólalt fel, a többi szónok elállott a felszólalástól.

Ezután az indemnitást általánosságban és részleteiben megszavazták.

Az ülés 8 órakor ért véget.

Hivatalos jelentések

Vezérkarunk jelentése.

Budapest, október 25.

A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentést kaptuk a harcéri eseményekről:

Olasz harcér:

A 12-ik Isonzó-csata, amely a tűzön-vízen keresztül hűségeken összetartó szövetséges központi hatalmak kezdeményezéséből ered, tegnap sikeresen megkezdődött. Reggel 7 órakor az ágyuk tömegei megkezdtek pusztító munkájukat, 1 órával később viharban, esőben, hóviharban támadásba ment át. Az időjárás és a hegyvidék egyaránt rendkívül nehéz próbára tették csapatainkat. Az ellenség legszivósabbban védekezett, de már délben számos helyen keresztül törtük a Rombon és Auzza közötti arcvonalat. A pesti ezredék rohammal elfoglalták Flitschet. Tovább délre a német csapatok az első rohammal visszavetették az ellenséget. A Woltschuchtól nyugatra és Auzzától északra emelkedő magaslatok este teljesen a szövetségesek birtokában voltak. A Bainsizza-Heiligengeist-i fensík északi részében az olaszok tegnap támadásainkkal szemben még a leghevesebb ellentámadást fejtették ki. A Monte san Gabriellen, Görznel és a Karszt-fensíkon helyi vállalkozások teremtették meg a további harcok előfeltételeit. E területeken a tűzéri tevékenység mindkét részről nagy erőre emelkedett. Estig több mint tízezer hadifoglyot jelentettek, közöttük hadosztály és dandártörzsek vannak. A zsákmány megközelítőleg sem tekinthető át.

Konrád báró tábornagy hadosztályja: Ágyuharc folyik.

Keleti harcér és Albánia:

Változatlan.

A vezérkar főnöke.

Német hivatalos jelentés.

Berlin, október 25.

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Rupprecht trónörökös hadosztályja: Flan-

driában a nap folyamán szokottnál erősebb tüzelés folyt. A tengerpart és Blankirssee közötti harc szakaszon a Lvsig az ellenség az egyes szakaszokra tűzhullámokat árasztott, amelyek estefelé a Hothouster-erdőtől Paschan-délig a leghevesebb pergőtüzzé fokozódtak. Nagyobb támadások nem történtek.

Artoisban és Sant Quentinnél előtéri harcok folytak ránk nézve kedvező eredménnyel.

A német trónörökös hadosztályja: Az Aisne-csatorna mentén a nap az ellenség csekélyebb tűzvékenysége mellett folyt le. Röviddel a sötétség beállta előtt a tűzharc egy csapásra ismét nagy erőre kapott. Több helyen felde-ritő harcok fejlődtek ki, amelyek helyenkint a tűz fokozását idézték elő.

Keleti harcér:

Nem történt jelentős esemény.

Macedon arcvonal:

A tűzéri tevékenység a legtöbb szakaszon fokozódott.

Olasz harcér:

Tegnap német és osztrák-magyar csapatok fegyverhűségben váivetve indultak harcba volt szövetségeseink ellen. Több mint 30 kilométernyi szélességben rövid erős tűzharc után rohamra indulva gyakran kitűnt hadosztályok a flitschi és tolmeini medencében áttörték az olasz Isonzó-arcvonalat. Az ellenség völgyzáró erős állásain az első nekilendüléssel keresztül rohantunk. Csapataink a szívós ellenállás dacára is megmásták a meredek hegyi lejtőket és rohammal elfoglalták a magaslatokat uráló ellenséges támaszpontokat. Havazás és eső nehezítették a szakadékos hegyi terepen az előrehaladást, de ezeket az akadályokat is mindenütt legyőztük. Az olaszok makacs ellenállását több ízben elkeseredett közelharcban kellett megtörnünk. A hadművelet tovább folyik. Eddig több mint 10.000 hadifoglyot, köztük hadosztály- és dandártörzseket, továbbá ágyukban és hadianyagban gazdag zsákmányt jelentettek.

Ludendorff.

HIREK

A „fiuk” üzenete a frontról.

— Válasz a Kisváros „Üzenet”-ére.

A „Torontai” hamarosan közkeveltség vált rovatának a „Kisváros”-nak írója, dr. Borsodi Lajos kedves és megható levelet kapott a román fronton küzdő nagybecskereki fiuktól. Az ágyuk dörgése közben, a fedezék mélyében igaz, fiatalos szívből íródott levél megkapó viszhang, dr. Borsodi Lajos „Üzenet” című, mindenütt nagy hatást keltett minapi cikkére, melyben a kisvárosi aggodó szeretetét, reszkető sohaját küldi a harcra küzdő nagybecskereki fiukhoz, kik a távolból bizonyára vágyakozva gondolnak a kisvárosra, szeretteikre, a kisvárosi sines korzójára, a rozszant, de kedves színházra és a mosolygó leányarcokra.

Az „Üzenet”-re szinte egy-kettőre itt volt a válasz, írásbeli bizonyítéka annak, hogy a kisváros és a front között, mily intenzív kapcsolat fejlődött ki. A levelet, melyet alább közlünk — Sulgó Imre zászlós írta és küldötte nekünk s az aláírói valamennyien nagybecskereki fiuk. Érthető tehát, hogy az „Üzenet”-nek kétszeresen nagy hatása volt odakint a fronton.

Északi harcér, október 20.

A legforróbb, a legédesebb, hazulról jövő üdvözlőket igyekszem szerény sorokban a becskerekiek nevében megköszönni.

Kézhez kaptuk a messze idegenben, a román határban kedves otthonunk lapját és elolvasva a sorokat, csendesen és halkán egymást nézve gondolkodtunk a mi kis városunkról, ahová mi álmódzó lelkünket naponta elküldjük.

Az érzelem és a külső reális valóság fiatal gyerekes lelkünkben fellobbant a kedves sorok olvasására és a 6 meter mélységbe vajt gerendázott, sötétes deckungunkban, sájkafedőből összaszarozott kis kemencénk füstös melege mellett elmélázva, igyekszünk konzervdobozból készült lámpánk fénye mellett, e sorokra igaz szívből köszönetet mondani.

Érezzük, látjuk, egyszerűen: halljuk a becskereki, kisvárosi csendes, de nagyon kedves életet. Ha úgy éjjelenként a tábori-őrsőkön való hatórási szolgálatait teljesítjük és ránk borul a csillagos ég millió és millió fényes pontjával, ilyenkor álmélkodva, szinte bután felnézünk rá és kérdezzük magunktól, vajjon ez az égboltozat fed-e a mi kedves Becskereki kis korzóját, ósdi színházát és füstös kávéházát? Hogy ugyanakkor este a csendes kis városban „nem-e lopodzik édes anyánk szemébe a könyu, mely halvány arcán némam leperreg” és látjuk „a kicsi nővéreket, amint lefekvés előtt hosszan és csupa szívvel imádkoznak a jó Istenhez, hogy óvjon és oltalmazzon bennünket minden bajtól és veszélytől.” Látjuk a korzót, a cukrászda egyszerű fényében a bájos fiatal asszonyokat, a regényes szívű kis bakfis lányokat, mint szedik gondatlanul magukba a korzó édes, mámoros levegőjét.

Szeretnénk néha szeméink látóugarát a végtelenségig meghosszabbítani, hogy csak néha, néha, amikor a gránátok zúgó tömege és az aknák tompa moraja végigsüvít a levegőn, hogy csak egy pillanatra hazatekinthessünk, csak egy pillanatra s azután jöjjön, aminek jönni kell.

A lányok szíve a füstös deckungok mélyén tanyát üt, ép úgy mint féreg a fűbe, álmaikat megérezzük a földre vetett illatos szénán töltött álmatlan éjjeleinken, amikor csak üres testünk minden izmával vagyunk jelen, de lelkünk továbbra is parkettes szalónok díszkrét félhomályába, táncra perdülünk, korzóunk, udvarunk, élünk, mint ahogy a háboru előtt tenni szoktuk. De a muszka őrszemek obligát lövései, egy-egy gránát süvítő zúgása, felkölt illuziókba merült, bágyadt kedélyünkben és a merengésből felésmélve szívünk mélyén mély bánattal és a honvágy minden érzésével neki látunk a kötelességnek.

De a haza és a mi kedves városunk szeretete, a kötelességen kívül, jóérzésünk su-

Kfrontról.

edvelt...
dr. Borsodi...
kapott a ro...
ki fiuktól. Az...
ék mélyében...
él megkapó...
zenet" című...
napi cikkére...
otétét, resz...
küzdő nagy...
él bizonyára...
osra, szeret...
a rozzant...
olygó leány...

re itt volt a...
hogy a kis...
ziv kaposo...
alább köz...
küldötte be...
n nagybecs...
z "Üzenet"...
lt odakint a...

október 20.
azulról jövő...
y sorokban...
zónui.

legenben, a...
nk lapját és...
és halkkan...
mi kis vá...
elkünkét na...

valóság fia...
nt a kedves...
r mélységbe...
kungukban...
kemencénk...
igyezsünk...
k fénye mel...
önetet mon...

lljuk a bees...
gyon kedves...
ori-örsökön...
ljesítjük és...
ió és millió...
odra, szinte...
maguktól...
mi kedves...
li színházat...
akkor este...
podzik édes...
halvány ar...
a kicsi nő...
hosszan és...
ó Istenhez...
ünket min...
a korzót...
bajos fiatal...
s bakis lá...
magukba a...

ósugarát a...
hogy csak...
ngó tömege...
súvit a le...
hazatekint...
után jöjjön...

gok mélyén...
ba, álmal...
illatos szé...
mikor csak...
yunk jelen...
és szalónok...
ülünk kor...
hogy a há...
muszka ör...
gránát sü...
nerült, bá...
gésből fel...
ánattal és...
látunk a...

osnok szo...
zésünk su...

MODERN MOZI

TELEFONSZÁM 312 és 47.

Szombaton, október hó 27-én 2 előadás.

A BÁJOS ISMERETLEN.

Amerikai dráma 5 felvonásban. — Főszereplő amerika legbájosabb moztarrja: MYRTLE STEDMANN.

Gyönyörű kíséső műsor.

Előadások: 5 és fél 9 órakor.

Előrangú cigányzenekar kíséret.

Helyvárak: Mérsékelt: páholyülés 80 f, I. hely 70 f, II. hely 60 f, III. hely 40 f. Rendes: páholyülés 120 K, I. hely 100 K, II. hely 80 f, III. hely 50 f.

gallatából is, követeli tőlünk, hogy ércfal-ként álljunk hegytetőkön, sík vidékeken, esős estéken és holdvilágos éjjeleken egyaránt, hogy azok, akiket mi oly imádón szeretünk és akik bennünket oly gondterhes arccal és bánatos szívvel várnak odahaza, a harci lármától távol, a csendes és kodves családi otthonban, nyugodtan és biztossággal várják haza, a nagy nap elérkezte után szeretett, kedves fiaikat.

Mert eljön még a nagy nap és lesz még a mai becskeréki korzókön igazi, hetyke gallér, szövődnek majd újra regények a szívek mélyén és az édes apák, anyák, kis nővérek imája eljut az égig és boldog arccal fogják majd keblükre ölelni hős fiaikat, a hátor testvért, kik a nagy és nehéz időkben derekasan megállottak helyüket.

A jó Isten segítsen, az örömmünet minél előbbi elérésére mindannyiunkat!

Most pedig fogadjuk a becskeréki fiúk mindannyiának igaz szívből jövő köszönetét, hogy oly kedves és közvetlen soráival eszünkbe juttatta a megszokott időkön kívüli is ami kedves, drága otthonunkat.

Szíves üdvözléssel: Szaló Imre zászlós, Steiner Dezső hadnagy, Szilágyi László hadnagy, László Zoltán hadnagy, Végh Lajos zászlós, Szépfly Géza hadapród, Mihaleczky Janos zászlós. És még sok becskeréki, akiknek nincs alkalma személyesen megjelönie magát.

Igazán meghatva olvassuk a kedves levél oly sok szeretettel és hazavágyással telített sorait és a kedves derék becskeréki fiúkkal mi is ismételjük:

"A jó Isten segítsen az öröm ünnep minél előbbi elérésére mindannyiunkat!" ...

Rendelet a tejjegyrendszeréről. A Budapesti Közlöny tegnapi számában megjelent az Országos Közélemezési Hivatal vezető miniszter rendelete, amely országosan szabályozza a tejfogyasztást és bevezeti a tejjegyrendszert. A miniszter a tej igazságos és rendszeres szétosztása céljából bőtelezi a törvényhatóságokat, hogy a 10 000 lakossal bíró, vagy annál népesebb városok, községek területén, a tej kiszolgáltatását f. évi november hó 1-től kezdve igazolványhoz kössék.

A tejszükséglet kielégítése a következő sorrendben történik:

1. két éven aluli gyermekek és terhes nők;
2. kórházakban, szanatóriumokban és lakásokban ápolat és tejfogyasztásra utalt betegek;
3. két és hat év közötti gyermekek;
4. 70 éven felüli öregek;
5. emberbaráti intézmények, ahol négy éven aluli gyermekek vagy aggok vannak elhelyezve és egyéb népjóléti intézmények, internátusok, nevelőintézetek;
6. az egyes családok háztartása;
7. kávéházak és végül
8. kávéházak, vendéglők, szállodák, cukrászdák és egyéb luxus-fogyasztók.

Az 1-4. tétel alatt felsoroltak csak igazol-

vány alapján kaphatják meg napi tejmenyi-ségüket és pedig két éven aluli gyermekek naponként és személyenként egy litert, a többiek fél litert, kivéve a kizáróan tejtáplálékra utalt betegeket, akiknek külön orvosi igazolvány alapján az előirt egész tejmenyiséget ki kell szolgáltatni. Tejjegy nélkül, általános kiutalással állapítja meg a tanács a kórházak és szanatóriumok tejszükségletét, valamint az intézetekét is, ez utóbbiaknál azonban személyenként és naponként legfeljebb negyed litert lehet kiutalni. A kávéházak, kávéházak, cukrászdák, pékek és vendéglők tejszükségletét minimális mennyiségben kontingentálni kell, ilyen célra azonban a háztartások részére rendelkezésre álló tejmenyiségnek legfeljebb 10%-a állapítható meg.

Miniszteri biztosok kirendelése a requirálás irányítása és ellenőrzése céljából. A requirálási kormányrendeletek hatályosabb végrehajtása és a requirálás ellenőrzése és irányítása céljából a kormány ez idén miniszteri biztosokat küldött ki.

Amint értesülünk a következők lettek miniszteri biztosokká kinevezve: Temesmegyében Temesvár székhellyel: Dr. Nagy Iván miniszteri titkár, Buziásfürdőn: Grabovszky Miklós miniszteri titkár, Versecezen: báró Jeszenszky László. Torontálvármegyében Nagybecskereken: Szilassy István, Nagykikindán: báró Majthényi József, Pancsovára: Voitt Ottó kirendeltségi felügyelő és a Temesmegyéhez szomszédos járásokra nézve Temesvár székhellyel Zathureczky Károly földbirtokos. Bácsbodrog vármegyében Zombor székhellyel: Dr. Egan Imre, Szabadka székhellyel: Szilágyi Ferenc és Ujvidéken Csizsár Károly és Guirry Leo. Mint értesülünk Fehértemplomon is fognak miniszteri biztosokat felállítani.

Az új intézményt örömmel üdvözljük mert alkalmasnak ígérkezik arra, hogy elejét vegye a múlt évben helyenként előforduló surlódásoknak és egyúttal biztosítékul szolgál a requirálás gyors, méltányos és szakszerű elintézésére is. A requirálások e napokban megkezdődnek.

Előléptetések a Máv. osztálymérnökség-nél. A torontáli vasutak helyben székelő osztálymérnökség vezetőit az igazgatóság soronkívüli előléptetésben részesítette, amennyiben Kálmán Mihály osztálymérnököt harmadosztályú főmérnöké, Heuffel Béla osztálymérnököt első osztályú mérnöké, Kelen Sándor osztálymérnököt másodosztályú mérnöké léptette elő.

Kitüntetés. A helybeli gör. kél. szerb egyházközség érdemes elnöke, Izsákovics Szvetozár a hadikölcsezők sikerének előmozdítása körül kifejtett tevékenységéért a m. kir. pénzügyminisztertől elismerő oklevelet kapott.

Tanügyi áthelyezés. A vall. és közoktatásügyi miniszter Polgár Margit zalaegerszegi polgári iskolai tanítónőt a zombolyai polgári fuiskolához helyezte át.

Halálozás. Mint zombolyáról jelentik, mely gyász érte az ottani köztisztelőben álló Wiszkiénszky-családot, amennyiben Wiszkiénszky Géza nyug. honvédszárkapitány életének 52. évében hosszas szenvedés után Budapesten meghalt. Az elhunyt földi maradványait Zombolyára hozták és ott nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra.

A pamutcérna maximális ára. A hivatalos lap tegnapi száma kormányrendeletet közöl, amely a pamutból készült mindennemű cérnának szállítását igazolványhoz köti, azonkívül megállapítja a pamutcérna maximális árát. A maximális ár az egyes gyártmányok szerint változik és az erről szóló táblázatot minden kereskedő köteles üzlethelyiségében feltűnő helyen kifüggeszteni.

Felhívás. Mindazon hölgyek és urak, kik megfelelő hanggal és jó zenei hallással bírnak és a róm. kath. plébániatemplomban vasár- és ünnepnapok alkalmával a kóruson egy újonnan szervezendő énekkarban közreműködni óhajtanak, felkértnék, hogy ebbeli szándékukat Weninger József egyházi karnagynál f. évi noveber hó 1-ig jelentsek be, ahol a továbbiakra nézve kellő felvilágosításban is részesülnek.

A bájos ismeretlen című 5 felvonásos társadalmi dráma, amelyet a Modern Mozi szombaton, október hó 27-ikén fog bemutatni, rendkívüli sikert aratott az elmúlt héten a

budapesti „Mozgóképotthonban”. Az érdekes cselekmény s a bájos főszereplő: Myrtle Stedmann kiváló alakítása mellett a filmnek az a külön nevezetessége is meg van, hogy amerikai gyártmány. Ez a körülmény jelentős mértékben járul hozzá a film különben is nagy értékéhez.

Beszéljünk a köztisztaságról!

Nem akarok az alábbiakban már részletebben kitérjeszkedni városunkban a köztisztaság szempontjából észlelhető anomáliákra, mert akinek szeme van, eleget láthat és magában vagy nyilvánosan, főképp azonban illetékes helyen megteheti a megjegyzéseit.

Nem akarok ismétlésbe bocsátkozni, de az állapotok jellemzésére újból meg kell említenem, hogy a város annyira a „jellegzetes és tömör illatok” városa, hogy fogadást mernék kötni bárkivel, hogy bekötött szemmel megmondom bármely helyén a városnak, hol vagyok. Ámbár nincsen vizslaorrom annál kevesebbé, mert dohányos létemre szaglőrzésem meglehetősen eltompult.

Nem akarom, mondom, részletezni a dolgot, de azt nem hallgathatom el, hogy ilyen jellemző az is, hogy olyan közfürdője van a városnak, amely sem kívül sem belül bizalmat az iránt, hogy a tisztulás szentélyének épült, épenséggel nem gerjeszt.

Azt sem hallgathatom el, hogy az összes vendéglők, kávéházak stb. „toilette” felírása helyiségei balkáni állapotokat mutatnak. A városi közillembeliek — a színházi közönség részére valót első helyre téve — pedig még balkánibbak. Megható primitivitással vannak konstatalva. Ehhez hasonlókat a Balkánon élveztem, csak hogy ott a földön fekvő nagy kölap jobban szolgálja a célt, mert igen könnyű tisztán tartani s ami fő: nem is lehet ráülni. De a primitív voltuk hagyján, utóvégre nem lehet azt kívánni, hogy a szegény város a modern technika minden raffineriájával felszerelt palotát építsen a helyükre, természetesen például a hidak alá! De már azt joggal lehet követelni, hogy a lehető legjobb tisztán tartásuk, ha olcsón lehet, szagtalanítsák és bármilyen fertőtlenítsék. Mert ez utóbbival az előbbi is el lehet érni s akkor nem kell majd gázmaszk, hogy az ember a közelébe mehessen. A tisztelt látogatók is lehetőleg beljebb fognak kerülni s nem fogják az „épületet” csak cegérnek nézni, amely azt mutatja, hogy kérem tessenek, itt lehet! — ahogy a német felirással tömör rövidséggel szokták jelezni: „hier!”

Nem akarom, mondom, részletezni a dolgokat, mert hiszen, ha csak arra vállalkoznék is, hogy a Kiss Ernő szobor körül 300 méter sugarú körben, tehát a város közepén apróra leírjam mindazt, amit mint a köztisztaság szempontjából meg nem engedhető kritika tárgyává lehetne tenni, hát azt hiszem, egy egész évi egyhasábas cikksorozat bátran kitelnék belőle. Az eddigi cikkeimnek más célja nem volt mint, hogy egyet-mást a hatóságok figyelmébe ajánljak, de főképpen az is, hogy a közönséget egy kissé felrázzam. Ámbár, ahogy én ismerem a viszonyokat, akár két fogpiszkálót is keresztbe rakhattam volna! — No de mindegy! Nem vagyok ugyan feltétlen híve a „cél szentesíti az eszközt” című társaságnak, de azért inkább az írás eszközt használok, mint a jól emésztő „játékos kedveteletet”. Hatha — nem lehessen tudni — ennek mégis csak több fogantatja leszen talán! Lez talán mégis egy-két irástudó, aki elolvassa a cikkecskéimet és ezeken felbuzdulva lelkesen kiáltja majd: Hát igen, beszéljünk a köztisztaságról!

És ha legalább ketten beszélünk róla — (ezt ugyan kár volt így írnom, mert egyelőre csak magam beszélék — bolondmódjára — magamba) — ha már ketten leszünk, akkor is már haladtunk, mert legalább beszélünk róla: eddig ugyanis szó sincs a köztisztaságról!

És ha már beszélünk róla — talán-talán teszünk is majd valamit, ámbátor az emberek — ha végig tekintek a történelem lapjain, ugy találok — mindig többet beszéltek, mint tettek. — És helyesen! Mert ha mind egyszerre beszélünk is, attól még nem fordul fel a világ, de istenem, mi lenne akkor, ha mindnyájan tennék is valamit?

Azért maradjunk meg egyelőre csak a régi rend mellett és beszéljünk majd arról, hogy mit ne tegyünk.

Rr.

|| Csak Gyöngyvirág, Ibolya, Orgona és Eau de Fleurs illatokat használjunk

a Dunántúli Gazdasági Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársaság, Nagykanizsa gyártmányából, mert

felülmúl minden külföldi gyártmányt.

2670—1917 szám.

918—2.2

Hirdetmény.

Alulírott község előjárósága ezennel közölni teszi, miszerint Karlova község mint erkölcsei testület tulajdonát képező *nagykorcsma, tiszai csárda* folyó évi november hó 7-én délután 9 órakor Karlova községházában tartandó nyílt árverésen 1918. évi január hó 1-től számítandó három egymásután következő évre haszonbérbe fog adatni.

Nagykorcsma kikiáltási ára 1400 korona.
Tiszai csárda kikiáltási ára 360 korona.

Az árverés megkezdése előtt köteles az árverező 10 % bánatpénzt letenni.

A közelebbi árverési feltételek bármikor a hivatalos órák alatt a községi jegyzői irodában megtekinthetők.

Karlován, 1917 október 18-án.

Bossán Béla jegyző.

Helybeli beszerzési források.

Biztosítási ügynökségek:

Frans J. L. (Adria) Hunyadi-utca.
Hirtenstein Márk (Bécsi bizt.) Erzsébet-tér.
Magy.—Francia bizt. társ. József fng.-u.
Rigó István (Első M. Ált.) Szerb egyház épület.

Stainitzer Géza (Ása. Generali) Hunyadi-u.

Borbély és fedrám:

Ikity Duzsán, Hunyadi-utca.
Tell Mihály, Pénzügyipalota.

Butorgyár:

Bencze A. és fia, Hunyadi-utca.

Cementgyár:

Özv. Guttman Jakabné és fiai, Kültelek.

Cipőkereskedők:

Kertész A., Iskolaépület.
Wilhelm Ferenc, Hunyadi-utca 2.

Divatáruház:

Boskovits S. J., Hunyadi-utca 9.

Bukovác István, Hunyadi-utca.
Mészáros Imre, Pénzügyi palota.

Dobozgyár és műkönyvkötészet:

Schneider János, Aradáci-utca.

Drogeria:

Melkuhn Dezső, Hunyadi-utca.

Ékszerészek:

Mészáros R. Öveggye, Hunyadi-utca.
Schwáb Albert, Hunyadi-utca.

Fényképezés:

Kremser István, Gizella-part.

Férfiszabók:

Grünbaum Vilmos, Hunyadi-utca.
Kocsis E., Erzsébet-hidon túl, Ambrózy szappangyár épületében.

Fűszerkereskedő:

Blesz Ferenc, Megyeház-u. 2. Tarnai-féle ház.

Gépjavitó műhely:

Bürger és Grünwald, Temevári-u.

Gőzfűtés:

Engel Sámuel, Eötvös-utca.
Kereskedelmi részv. társ. Eötvös-u.

Gyógyszertárak:

Kollarich Gábor, Melenczei-utca.
Vági Sándor, szerb egyházpalota.

Kávéház:

Sólyom György, Klub-kávéház.

Kézműáru-, rövidárúüzlet:

Benó Testvérek, Hunyadi-utca.
Eisenstädter E. és társai, Hunyadi-utca.
Freund S. és fiai, Hunyadi-utca.
Stagelschmidt János, Hunyadi-utca.

Könyv-, zenemű- és papírkereskedés:

Almásy Elek, Hunyadi-utca.
Mangold Lipót, Hunyadi-utca.

Könyvkötészet:

Schneider Lajos, Megyeház-utca (Pest-szállodával szemben).

Közművesek:

Hoff N. és társai.

Lakatosműhely:

Engel Adám, Megyeház-utca.

Lisztkereskedés:

Özv. Klein Mór, Hunyadi-u.

Női kalap- és kézimunkaüzlet:

Tolvay Józsefné, Hunyadi-utca.

Női kalap divatterem és előnyomda:

Szehr Mariska, Gizella-part. Kurländer udvar.

Női kalap divatterem és kalapvasalás:

Andresz A. Főtér, Bauer-ház.

Ruhakereskedés:

Felsenstein Ferenc, Hunyadi-utca.

Sírkórártár és szobrászterem:

Tunner Alajos, Szerbtemplom-utca.

Szállító-cég:

Perl Mór, szerb egyházpalota.

Szállodák:

Beneth nagyszálló, Ferenc József-tér.
Korona-szálloda, Erzsébet-tér.
„Pest városához“ c. szálloda, Megyeház-u.

Szeszgyár:

Lukács és Társai, Kültelek.
Schwirtlich Alajos, Aradáci-utca.

Téglagyár:

Klein Bernát.

Temetkezési intézet:

Bencze A. és Fia.

Tűzifa-, épületfakereskedés:

Annan örökösök, Korona-utca.
Kurländer Imre, Aradáci-ut 1.
Kurländer Imre, Korona-utca.

Urdivatáruház:

Liptay Dezső, Hunyadi-utca.

Vaskereskedés:

Boleszny Antal, Hunyadi-utca.
Berényi Bódog, Hunyadi-utca.
Daun Gyula, Hunyadi-utca.

Vendéglő, étterem:

Kovács János, vasúti vendéglő.
Magyar Király sörcsarnok.
Marcoin Jenő, Kaszinó-vendéglő.
Rensing Mátyás, Otthon-sörcsarnok.
Tóth Lajos, a nagyhíd mellett.

Virágkereskedés és kertészet:

Oláh Gábor, Bajza-u.

Hirdetéseket

jutányos árért közöli a

Torontál

1917. október 26. kiadás